

Frágreiðing frá Barnaverndarstovu Føroya 2011

- grundað á hagtøl frá barnaverndartænastunum og Fosturforeldraskipanini

Innihald

1. UPPBÝTIÐ Í BARNAVERNDARTÆNASTUR.....	2
2. HVUSSU BYRJA BARNAVERNDARMÁLINI	5
3. FÍGGING – KOSTNAÐUR AV BARNAVERND	10
4. FOSTURFORELDRASKIPANIN.....	14
6. MANNAGONGD OG BAKGRUND	17

1. Uppbýtið í Barnaverndartænastur

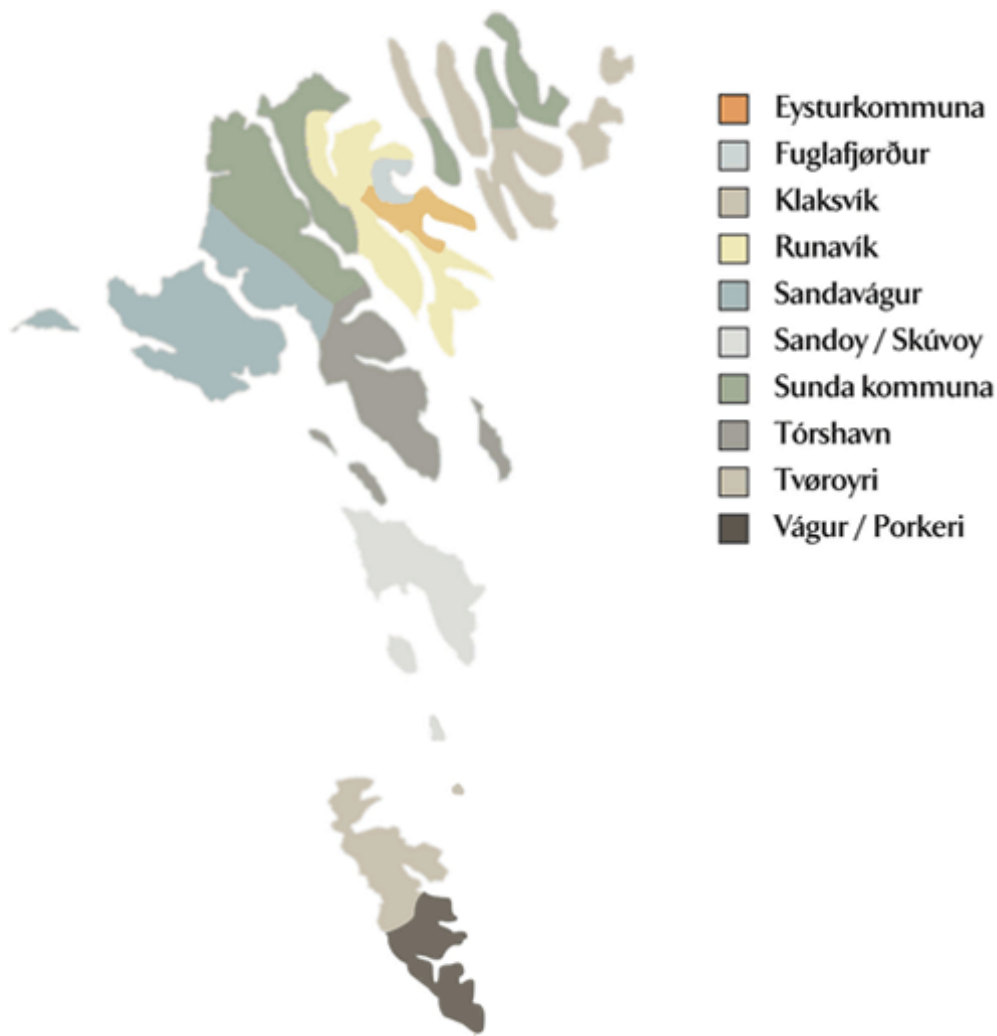
Barnaverndarlógin ásetur, at landið skal skipast í barnaverndarøkir við í minsta lagi 1500 íbúgvum í hvørjum øki. Orsøkin til, at barnaverndarlógin álegði smærri kommunum at samstarva í barnverndarmálum er, at talan er um trupul og viðkvom mál.

Áðrenn henda barnaverndarlógin kom í gildi, vóru trupulleikar við ógegni og rættartrygd, sum var umráðandi at fáa loyst, og mett var, at størri eindir við skikkaðum fólki í umsitingini var gongda leiðin.

Føroyar eru býttar upp í 10 barnaverndarøki ella barnverndartænastur, sum er felagsheiti fyri barnaverndarnevnd og barnaverndarumsiting.

Talva 1 Uppbýti í barnaverndartænastur

Barnaverndarøki	Kommunur
Sosiala deild, Tórshavn	Tórshavnar
Sosiala deild, Runavík	Nes Runavíkar Sjóvar
Sosiala deild, Klaksvík	Fugloyar Klaksvíkar Kunoyar
Barnaverndartænastan, Sandavágur	Kvívíkar Vestmanna Vága Sørvágs
Barnaverndartænastan, Sunda kommuna	Viðareiðis Hvannasunds Húsa Eiðis Sunda
Sosiala deild, Tvøroyri	Hvalbiar Tvøroyrar Fámjins Høvs Sumbiar
Barnaverndartænastan, Eysturkommuna	Eysturkommuna
Suðuroyar sunnara barnaverndartænasta	Porkeris Vágs
Sosiala deild, Fuglafjarður	Fuglafjarðar
Sandoyar barnaverndartænasta	Skopunar Sands Skálavíkar Húsavíkar Skúvoyar

Í Føroyum vóru við árslok 2011, skrásett 725 barnaverndarmál í hagtalsskipanini hjá Barnaverndarstovu Føroya.

Barnaverndarmál eru sera ymisk, og munur er á, hvussu arbeiðskrevjandi einstøku barnaverndarmálini eru. Málini kunnu snúgva seg um einfalda ráðgeving, men eisini um børn, sum verða sett heiman móti viljanum hjá foreldrunum, sokallað umsorganaryvirtøka uttan samtykki. Tí ber illa til at samanbera støðuna í einstøku barnaverndartænastunum, tí talið eitt einstakt ár í sjálvum sær, sigur ikki so nógv um støðuna. Við tíðini vilja hagtølini kunnu vísa okkum, um talið av barnaverndarmálum broytist, og um fyriskipanirnar, barnaverndartænasturnar seta í verk, tæna endamálinum.

Hagtalsskrásetingin er skipað soleiðis, at hvørt barnið sær er skrásett sum eitt mál. Hetta merkir, at ein familja kann verða skrásett sum fleiri barnaverndarmál í skipanini, um stuðul verður veittur fleiri børnum í somu familju.

Talva 2: Tal av barnaverndarmálum, 31.12.2011

Barnaverndarøki	Gentur	Dreingir	Íalt	Børn 0-20 ár í økinum	Mál í % av barnatali
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	148	156	304	6.357	4,8
Sosiala deild í Klaksvík	38	35	73	1.467	5,0
Sosiala deild í Runavík	42	41	83	1.916	4,3
Sosiala deild í Fuglafirði	12	18	30	449	6,7
Sosiala deild í Sunda kommunu	19	32	51	1.017	5,0
Sosiala deild í Sandavági	35	21	56	1.468	3,8
Sandoyar barnaverndartænasta	12	19	31	362	8,6
Sosiala deild á Tvøroyri	16	25	41	833	4,9
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	16	13	29	643	4,5
Suðuroyar sunnara barnaverndartænasta	13	14	27	470	5,7
Alt landið	351	374	725	14.982	4,8

Talvan vísir, at mál í % av barnatalinum er 4,8 fyri alt landið. Størsta økið, Tórshavn, liggur við 4,8% beint á samlaða talinum fyri alt landið. Av teimum størru økjunum annars, hava Klaksvíkar økið (5,0%) og Sundalagið (5,0%) nakað fleiri mál í mun til barnatalið enn landstalið, meðan Runavíkar økið (4,3%) og Sandavágsøkið (3,8%) hava nakað færri mál í mun til barnatalið enn landstalið. Til tey størrri økini verða her roknað tey øki, sum hava fleiri enn 1000 børn.

Í teimum smærru økjunum, sum hava færri enn 1000 børn, eru barnaverndarmálini lutfalsliga fleiri enn í landinum sum heild. Undantakið er Eysturkommuna, har talið av málum í mun til barnatalið er 4,5% og harvið beint undir lutfallið fyri alt landið. Minsta økið við einans 362 børnum, Sandoyar Barnaverndartænasta, hevur lutfalsliga størsta talið av málum í mun til barnatalið (8,6%).

Mynstrið, sum talvan vísir og sum lýst er omanfyri, er líkt mynstrinum, ið sást við árslok árið fyri, sí talvu 3 niðanfyri.

Talva 3: Tal av barnaverndarmálum í % av barnatali við árslok 2010-2011

Barnaverndarøki	2010	2011
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	4,3	4,8
Sosiala deild í Klaksvík	5,2	5,0
Sosiala deild í Runavík	3,8	4,3
Sosiala deild í Fuglafirði	4,7	6,7
Sosiala deild í Sunda kommunu	5,1	5,0
Sosiala deild í Sandavági	2,8	3,8
Sandoyar barnaverndartænasta	7,6	8,6
Sosiala deild á Tvøroyri	6,2	4,9
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	3,2	4,5
Suðuroyar sunnara barnaverndartænasta	5,6	5,7
Alt landið	4,4	4,8

Talva 4: Tal av barnaverndarmálum býtt á aldur og kyn, 31.12.2011

Aldursbólkur	Gentur	Dreingir	Mál Íalt	Barnatal í Føroyum	Mál í % av barnatali
0 – 6 ár	77	94	171	4.752	3,6
7 – 13 ár	122	148	270	5.026	5,4
14 – 18 ár	131	122	253	3.602	7,0
19 – 20 ár	21	10	31	1.602	1,9
Íalt	351	374	725	14.982	4,8

Á talvuni omanfyri sæst, at talið á barnaverndarmálum í mun til barnatalið í landinum hækkar tess eldri børnini eru. Soleiðis eru lutfalsliga flest mál (7,0%), í aldursbólkinum 14-18 ár, meðan fæst mál (3,6%) eru í aldursbólkinum 0-6 ár.

Aldursbólkurin 19-20 ár umboðar tey ungu, sum enn eru í skipanini av ymsum ávum, t.d. at tey eru við at gera miðnámskúlan lidnan. Eisini kunnu ungar mammur við tørvi á serligari hjálp vera í hesum bólki.

Mynstrið, sum talvan vísir og sum lýst er omanfyri, er líkt mynstrinum, ið sást við árslok árið fyri (sí frágreiðing fyri 2010). Tó vóru við árslok 2011 heldur fleiri í bólkunum yvir 14 ár í mun til 2010.

2. Hvussu byrja barnaverndarmálini

Barnaverndarlógin fevnir sambært lógarviðmerkingunum bert um børn, ið liva undir viðurskiftum, sum skaða teirra heilsu og menning.

Við nýggju barnaverndarlógini ynskti lóggevarin, at barnaverndartænasturnar skuldu fáa móguleika at savna sína orku, um tey børn í samfelagnum, sum hava tørv á stuðli og hjálp. Tí fevnir barnaverndarlógin ikki um trivnaðin hjá børnum yvirhøvur, og fevnir heldur ikki um brekað børn uttan so, at tey liva undir umstøðum, sum skaða teirra heilsu og menning.

Fyri at tryggja, at barnaverndartænasturnar fáa kunnleika um børn, sum liva undir viðurskiftum, ið ikki eru nøktandi, er fráboðanarskylda ásett í barnaverndarlógini.

Lógin um barnavernd er sera greið, tá talan er um fráboðan. Øll hava skyldu at boða myndugleikunum frá, um tey hava kunnleika um børn, ið eru fyri misrøkt. Lógin sigur, at øll hava fráboðanarskyldu, men skilur tó ímillum vanliga borgaran, ið kann vera ónavngivin, og tann, sum í starvi sínum hevur við børn at gera. Í seinna førinum er kravið, at fráboðanin skal verða navngivin.

Fráboðanarskyldan í Barnaverndarlógini:

§ 14. Øll, sum í starvi sínum hava við børn at gera, og sum í hesum sambandi fáa kunnleika til viðurskifti, sum krevja, at komið verður uppí eftir hesi lóg, hava skyldu til navngivin at boða barnaverndartænastuni frá hesum. Fráboðanarskyldan sambært hesum stykki verður sett fram um ásetingarnar í øðrum lógum um tagnarskyldu í viðkomandi yrkjum.

Stk. 2. Tann, ið fær kunnleika til, at foreldur ella annar uppafari t.d. misrøkir, meinslar, misnýtir ella handfer barn soleiðis, at álvarsamur vandi er fyri tess sálarligu ella líkamligu heilsu ella búning, hevur skyldu at boða avvarðandi barnaverndartænastu frá hesum. Fráboðarin kann vera ónavngivin.

Stk. 3. Fráboðast skal eisini viðvíkjandi kvinnum, ið eru við barn, tá ið mett verður, at tørvur er á stuðli sambært hesi lóg, t.d. vegna álvarsama rúsevni- og misnýtslu, sálarjúku ella sálartrupulleikar.

Stk. 4. Barnaverndartænastan skal sum skjótast, og seinast innan eina viku, ganga ígjøgnum innkomnar fráboðanir og meta um, hvørt kanningar skulu setast í verk sambært hesi lóg, sí §§ 45 og 49.

Ein fráboðan sambært hesi grein merkir ikki, at barnaverndartænastan hevur skyldu at seta fyriskipanir í verk. Barnaverndartænastan hevur bert skyldu at kanna og upplýsa málið, og um komið verður fram til, at tað ikki er grundarlag fyri at seta fyriskipanir í verk, skal barnaverndartænastan onki gera.

Talva 5: Nýggj barnaverndarmál í 2011 í mun til barnatalið

Barnaverndarøki	Gentur	Dreingir	Íalt	Børn 0-20 ár	Mál í % av barnatali
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	43	52	95	6.357	1,5
Sosiala deild í Klaksvík	13	13	26	1.467	1,8
Sosiala deild í Runavík	15	13	28	1.916	1,5
Sosiala deild í Fuglafirði	3	4	7	449	1,6
Sosiala deild í Sunda kommunu	3	10	13	1.017	1,3
Sosiala deild í Sandavági	14	11	25	1.468	1,7
Sandoyar barnaverndartænasta	2	4	6	362	1,7
Sosiala deild á Tvøroyri	4	4	8	833	1,0
Barnaverndartæn. í Eysturkommunu	9	5	14	643	2,2
Suðuroyar sunnara barnaverndartæn.	3	2	5	470	1,1
Alt landið	109	118	227	14.982	1,5

Talva 4 vísir, hvussu nógv nýggj barnaverndarmál eru skrásett í økjunum í 2011. Tilsamans eru skrásett 227 nýggj mál í árinum – 118 dreingir og 109 gentur. Samlaða talið av nýggjum málum í mun til barnatalið í øllum landinum var 1,5%.

Tvey tey størstu økini, Tórshavn og Runavík, hava neyvt sama lutfall millum nýggj mál og barnatal sum alt landið, nevniliga 1,5%. Annars hava bert tey bæði økini í Suðuroy (1,0% og 1,1%) og Sunda kommuna (1,3%) færri nýggj mál enn landið sum heild. Hini fimm økini hava fleiri nýggj mál enn landið sum heild.

Talva 6: Hvør fráboðar, 2011

Fráboðari	Íalt	%-býti
Foreldramyndugleikin	90	42,5
Heilsusystir	25	11,8
Skúli	21	9,9
Dagstovnar og dagrøkt	13	6,1
Løgreglan	11	5,2
Psykiatrisk depilin	9	4,2
Familja ella onnur sum kenna familjuna	9	4,2
Annað barnaverndarøki	9	4,2
Onnur í Heilsuverkinum	5	2,4
Foreldur uttan foreldramyndugleika	5	2,4
Almannastovan	4	1,9
Kommunulækni	4	1,9
Ljósmóður	2	0,9
Barnaverndartænastan tekur málið upp sjálv	2	0,9
Barnið sjálv	1	0,5
Onnur	1	0,5
Fritíðarskúli	1	0,5
íalt	212	100,0

GG: Til ber at skráseta meiri enn ein fráboðara fyri hvørt mál.

Á talvu 5 sæst, at 42,5% av teimum, sum fráboða eitt barnaverndarmál eru tey, sum hava foreldramyndugleikan av barninum. Foreldramyndugleikin er sostatt nógv størsti einstaki bólkur av fráboðarum. Leggja vit afturat foreldur uttan foreldramyndugleika (2,4%) og familju og onnur sum kenna familjuna (4,2%) umframt barnið sjálvt (0,5%), sæst, at umleið helmingurin (49,5%) av øllum fráboðanum koma úr privata umhvørvinum hjá barninum.

Hin helmingurin av fráboðanum kemur frá yrkisliga umhvørvinum, sum barnið beinleiðis ella óbeinleiðis kemur í samband við. Tann yrkisbólkurin, sum fráboðar oftast eru heilsufrøðingar, ið standa fyri 11,8% av øllum fráboðanum.

Ein partur av fráboðarunum ynskja at vera ónevndir sambært BVL §14, stk.2. Í 2011 ynsktu 16 fráboðarar at vera ónevndir.

Barnið sum offur og hættislig atferð hjá barni

Skeivleikar sum gera um seg í barnaumsorgan og uppaling kunnu verða býttir í tveir flokkar: harðskap og vanrøkt. Við harðskap verður meint við gjørda gerð, sum kann skaða ella sannlíkt skaðar menningina hjá barninum. Við vanrøkt verður meint við ógjørda gerð, sum kann skaða ella sannlíkt skaðar menningina hjá barninum.

Talva 7: Hvørjar vóru orsøkirnar til fráboðanirnar í 2011

Orsøk til fráboðan	Tal av fráboðanum
Vanrøkt:	
Kenslulig/sálarlig vanrøkt	113
Vanrøkt í sambandi við umsjón og eftirlit	34
Vanrøkt í sambandi við skúlagongd	11
Likamlig vanrøkt	5
Vanrøkt íalt	163
Harðskapur:	
Kynsligur harðskapur (ágangur)	25
Kensluligur/sálarligur harðskapur	12
Likamligur harðskapur	8
Harðskapur íalt	45
Heilsa ella lív hjá ófødda barninum í vanda:	
Heilsa ella lív hjá ófødda barninum í vanda, § 14, stk. 3	4
Heilsa ella lív hjá ófødda barninum í vanda íalt	4
Hættislig atferð hjá børnum:	
Barnið hevur trupulleikar í skúlanum ella vanrøkir skúlan	28
Misgerðir hjá barni, t.d kemur ikki til hús ásettar tíðir, tað biddar, rýmir, brýtur inn og ger hverk	17
Barnið fremur likamligan ella kynsligan harðskap móti øðrum barni ella vaksnum persóni	8
Barnið setur egna heilsu og menning í vanda	8
Barnið tekur rúsevni/rúsdrekka	3
Hættislig atferð hjá børnum íalt	64
Íalt	340

GG: Til ber at skráseta meiri enn eina orsøk til fráboðan fyri hvørt mál.

Sambært § 44 skal eitt barn kunnast og hoyrast, um tess menning og búning loyvir tí, og um tað verður mett at vera til frama fyri barnið.

Í 2011 eru skrásett hesi svar til spurningin “Var tosað við barnið í sambandi við at málið varð kannað, sambært § 44?”:

Talva 8: Kunning og hoyring av barni, § 44

Svar	Tal	%-býti
Nei	89	53,9
Ja	76	46,1
Íalt	165	100,0

Sum talvan vísir, varð tosað við barnið í færri enn helmingin av málunum.

Í sambandi við nýggj mál varð mett í 21 førum, at neyðugt var ikki at seta fyriskipan í verk sambært § 14.

Talva 9: Orsøkir til at fyriskipanir enda 2011

Orsøk til fráboðan	Tal
Endamálið rokkið	34
Viðurskiftini í heiminum eru góðkend	11
Fyriskipan nyttuleys	5
Barnið er fyllt 18 ár	4
Málið flutt uttanlands	2

GG: Til ber at skráseta meiri enn eina orsøk til, at eitt mál verður endað.

3. Fígging – kostnaður av barnavernd

Áðrenn barnaverndarlógin kom í gildi, var tað sambært barnaforsorgarlógini, barnaverndarnevndirnar, sum tóku avgerð í barnverndarmálum, meðan landið rindaði útreiðslurnar av málunum. Eitt av endamálunum við nýggju lógini var, at fáa greitt fíggarligt ábyrgdarbýtið millum land og kommunur á barnaverndarøkinum. Lógin ásetur tí, at kommunurnar bera kostnaðin av tí fyribýrgjandi partinum av barnaverndarøkinum, og tá børn verða sett til fosturs, meðan landið ber útreiðslurnar, tá børn verða umsofngaryvirtikin og fara á viðgerðarstovn, men kommunurnar gjalda brúkaragjald.

Talva 10: Kostnaður av barnaverndarøkinum pr. íbúgva, 2011

Barnaverndar øki	Fólkatal	Kostnaður (kr.)	Kostnaður pr. Íbúgva (kr.)
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	19.925	18.186.946	913
Sosiala deild í Klaksvík	5.024	6.501.562	1.294
Sosiala deild í Runavík	6.094	3.190.473	524
Sosiala deild í Fuglafirði	1.530	1.548.832	1.012
Sosiala deild í Sunda Kommunu	3.106	1.871.074	602
Sosiala deild í Sandavági	4.843	4.283.529	884
Sandoyar barnaverndartænasta	1.350	1.480.566	1.097
Sosiala deild á Tvøroyri	3.030	2.936.641	969
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	1.977	1.410.637	714
Suðuroyar sunnara barnaverndartænasta	1.691	2.309.083	1.366
Alt landið	48.570	43.719.343	900

Í 2011 kostaði Barnaverndarøkið 43,7 mió. kr. samlað fyri allar kommunalu barnaverndartænasturnar. Í mun til undanfarin ár, er fyrisitingarkostnaður tikin við fyri 2011, sí útgreining í talvu 12.

Kostnaðurin pr. íbúgva var í miðal fyri landið kr. 900. Tórshavn, Sandavágur og Tvøroyri hava á leið sama kostnað av barnaverndarøkinum pr. íbúgva sum landsmiðaltalið. Klaksvík, Fuglafjørður, Sandoy og Suðuroyar Sunnara barnaverndartænasta liggja omanfyri landsmiðaltalið í kostnaði. Barnaverndartænasturnar í Runavík, Sunda kommunu og Eysturkommunu lógu undir landsmiðaltalinum.

Mestan kostnað fyri hvønn íbúgva hevði Suðuroyar sunnara barnaverndartænasta (1.366 kr.) meðan barnaverndartænastan í Runavík hevði lægstan kostnað fyri hvønn íbúgva (524 kr.).

Talva 11: Kostnaður av barnaverndarøkinum pr. mál, 2011

Barnaverndar øki	Tal av málum	Kostnaður (kr.)	Kostnaður pr. mál (kr.)
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	304	18.186.946	59.825
Sosiala deild í Klaksvík	73	6.501.562	89.062
Sosiala deild í Runavík	83	3.190.473	38.439
Sosiala deild í Fuglafirði	30	1.548.832	51.628
Sosiala deild í Sunda kommunu	51	1.871.074	36.688
Sosiala deild í Sandavági	56	4.283.529	76.492
Sandoyar barnaverndartænasta	31	1.480.566	47.760
Sosiala deild á Tvøroyri	41	2.936.641	71.625
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	29	1.410.637	48.643
Suðuroyar sunnara barnaverndartænasta	27	2.309.083	85.522
Alt landið	725	43.719.343	60.303

Talva 11 vísir, hvussu nógv hvørt barnaverndarmál kostar í miðal. Fyri landið alt kostar hvørt barnaverndarmál sambært talvuni 60.303 kr. í miðal. Í Tórshavnar kommunu er kostnaðurin fyri hvørt mál á hædd við landsmiðaltalið.

Í Runavík, Fuglafjarðar kommunu, Sunda kommunu, Sandoyinni og Eysturkommunu er kostnaðurin pr. mál lægri enn landsmiðaltalið, meðan hann er hægri í Klaksvíkar kommunu, Sandavági og báðum tænastrunum í Suðuroy.

Kostnaðurin av barnaverndartænastuni pr. mál er mestur í Klaksvíkar kommunu, har hann er 2½ ferð so høgur sum í Sunda kommunu, har barnaverndartænastan kostar minst.

Talva 12: Kostnaður av barnaverndarøkinum, býtt á nýtslu, tús. kr. 2011

Barnaverndarøki	Fostur og umlætting	Fyrisiting	§ 15 fyriskipanir	Stovnsútreiðslur	Íalt
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	8.572	4.474	1.863	3.278	18.187
Sosiala deild í Klaksvík	1.954	1.383	2.070	1.094	6.502
Sosiala deild í Runavík	438	1.280	1.253	220	3.190
Sosiala deild í Fuglafirði	546	761	242	-	1.549
Sosiala deild í Sunda kommunu	406	835	438	192	1.871
Sosiala deild í Sandavági	1.363	1.311	683	927	4.284
Sandoyar barnaverndartænasta	437	423	620	-	1.481
Sosiala deild á Tvøroyri	1.173	1.135	627	1	2.937
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	357	758	263	33	1.411
Suðuroyar sunnara barnaverndartænasta	1.078	794	420	17	2.309
Íalt	16.324	13.154	8.480	5.762	43.719

Talva 12 vísir kostnaðin av barnaverndarøkinum, býtt á nýtslu. Samlaða nýtslan í økinum var í 2011 43,7 mill. kr. Í mun til undanfarin ár, er kostnaður fyri fyrisiting av barnaverndarøkinum tikin við fyri 2011. Fyrisitingarkostnaður fevnir um:

- kostnað fyri starvsfólk í barnaverndartænastunum,
- samsýning til barnaverndarnevndirnar og
- kostnað av rakstrinum av Barnaverndarstovu Føroya.

Í summum økjum eru harumframt íroknaði familjuráðgevar, sálarfrøðingar og familjustuðlar í fyrisitingarkostnaðin, tá ið hesi eru í starvi hjá kommununi.

Eitt grovt uppbytið av nýtsluni vísir, at ein góður triðingur (37%) av kostnaðinum fer til fostur og umlætting, ein lítil triðingur (30%) er fyrisiting og ein triðingur (33%) verður nýttur til § 15 fyriskipanir og stovnsútreiðslur.

Talva 13: Stovnsútreiðslur, 2011

Útreiðsluslag	tús. kr.	%-býti
Brúkaragjald til bú- og viðgerðarstovnar í Føroyum	3.044	52,8
Eftirskúlar uttanlands	1.826	31,7
Skúlagongd í Føroyum	27	0,5
Brúkaragjald til bú- og viðgerðarstovnar uttanlands	812	14,1
Útreiðslur í sambandi við samveru	52	0,9
Íalt	5.762	100,0

Ein sundurgreining av stovnsútreiðslunum vísir, at gott og væl helmingurin verður nýttur til brúkaragjald til bú- og viðgerðarstovnar í Føroyum, meðan 45,8 % fara til eftirskúlar umframt bú- og viðgerðarstovnar uttanlands.

Kostnaðurin at senda børn á viðgerðarstovn er ein landsútreiðsla, men barnaverndartænasturnar rinda eitt brúkaragjald, sum Almannamálaráðið, sambært kunngerð, ásetur árliga.

Talva 14: Fosturforeldraskipanin. Kostnaður 2011

Útreiðsluslag	tús. kr.	%-býti
Samsýning til fostur/umlættingarforeldur	13.158	80,6
Vistarhald/klæðir	1.570	9,6
Annar kostnaður í sambandi við fosturupphald	614	3,8
Stovns gjald aðrar kommunur	552	3,4
Lummapeningur til barnið	324	2,0
Stovnan og útbúnaður	99	0,6
Ráðgeving til fosturforeldur	6	0,0
Íalt	16.324	100,0

Nógv tann størsti parturin (80,6%) av útreiðslunum til Fosturforeldraskipanina er samsýning til fosturforeldur. Støddin á samsýningini til fosturforeldur verður ásett í kunngerð frá Almannamálaráðnum og við atliti til, hvussu krevjandi uppgávan er. Her verður millum annað tikið hædd fyri aldri á barni, og um møguligt er, at hava annað arbeiði eisini.

Tað er Fosturforeldraskipanin hjá Barnaverndarstovuni, sum veitur fosturforeldrum ráðgeving. Hetta verður gjørt við regluliga at skipa fyri fakligum skeiðum og útbúgving til fosturforeldur. Fosturforeldraskipanin hevur eisini fastar supervisjónsbólkar fyri fosturforeldur. Harumframt er møguleiki at fáa ráðgeving og supervisjón hjá sálarfrøðingi og familjuráðgeva á Barnaverndarstovuni eftir tørvi.

Talva 15: BVL § 15 - fyrirbyggjandi fyriskipanir. Kostnaður 2011

Útreiðsluslag	tús. kr.	%-býti
Familjuviðgerð	1.747	20,6
Sálarfrøðilig hjálp	1.507	17,8
Stuðul í heiminum	2.680	31,6
Sosialt ansingarpláss	1.109	13,1
Útreiðslur í samb. við stuðulstiltak	287	3,4
Persónligur ráðgevi hjá barni	259	3,1
Arbeiðsroynd	256	3,0
Fíggjarligur stuðul	244	2,9
Sálarfrøðilig kanning	130	1,5
Útreiðslur útbúgvingar-/arbeiðspláss	94	1,1
Kontaktpersónar	73	0,9
Sjúku-/misnýtsluviðgerð	61	0,7
Útreiðslur í sambandi við frítíðarvirkssemi	16	0,2
Stuðul á stovni	10	0,1
Bráðfeingis hjálp	7	0,1
Íalt	8.480	100,0

Talvan vísir, at størstu útreiðslupostarnir eru til familjuviðgerð, sálarfrøðiliga hjálp, stuðul í heiminum og sosialt ansingarpláss. Hesar fyra fyriskipanir sambært § 15 í barnaverndarlógini standa tilsamans fyri 83,1% av útreiðslunum, sum verða latnar eftir greinini. Møguleikarnir at veita børnum og familjum hjálp eftir barnaverndarlógini eru nógvir. Á talvuni sæst yvirlit yvir ymiskar fyriskipanir. Høvuðsreglan er, at so leingi tað gagnar barninum, so er grundarlag fyri eini fyriskipan.

Fyribyrgjandi fyriskipanirnar sambært §15 í barnaverndarlógini eru størsti parturin av barnaverndararbeiðinum. Einans, tá ikki er møguligt við fyribyrgjandi fyriskipanunum at geva einum barni ella familju nøktandi hjálp, kann verða farið víðari til aðrar og meira víðgongdar fyriskipanir. Slíkar fyriskipanir kunnu m.a. verða at seta barnið heiman í fosturheim ella á stovn. Flestu avgerðir, um at flyta barnið úr heiminum, verða tiknar við samtykki frá foreldrimum. Hóast samtykki er fingið til vega, skal málið leggjast fyri Høvuds barnaverndarnevdina til støðutakan. Hetta er fyrst og fremst orsakað av, at tað við nýggju barnaverndarlógini var mett neyðugt at styrkja rættartrygdina hjá børnum og foreldrum.

4. Fosturforeldraskipanin

Kommunurnar stovnsettu eina fosturforeldraskipan fyri alt landið, tá tær settu Barnaverndarstovu Føroya á stovn í 2006. Fosturforeldraskipanin er ein týðandi partur av virkseminum á Barnaverndarstovuni.

Tá umstøðurnar í heiminum eru soleiðis, at tað ikki ber til hjá einum barni at verða búgvandi heima, verður kannað, um barnið kann setast í eina fosturfamilju. Atlit skulu fyrst takast til, um næstrarfólk kunnu góðkennast sum fosturfamilja.

Eitt fosturheim sambært barnaverndarlógini er at skilja, tá ið eitt barn verður sett heiman í eitt annað heim, har fosturforeldur hava umsorgan fyri tí í styttri ella longri tíðarskeið. Talan kann m.a. vera um umlætting, bráðfeingis fosturheim, og fosturheim, har børn verða sett fyribils ella varandi til fosturs.

Eitt barn kann setast til fosturs, tá ið:

- 1) foreldrini samtykkja, at barnið verður sett í fosturheim,
- 2) barnið ongan verja hevur,
- 3) barnið fyribils er undir barnaverndarnevndarinnar umsorganuttan foreldranna samtykki.

Barnaverndarstova Føroya, Fosturforeldraskipanin, fær frá barnaverndartænastunum upplýsingar um barnið, og hvønn tørv barnið hevur, og skal so finna ta røttu familjuna til barnið.

Fosturforeldraskipanin hevur í løtuni 90 fosturfamiljur, sum eru góðkendar, og sum hava børn til fosturs, ella eru tilreiðar at taka ímóti børnum til fosturs ella umlætting.

Umráðandi er at finna eina familju, sum hóskar best til tað einstaka barnið

Fosturforeldraskipanin hevur tí fleiri fosturfamiljur í skipanini, sum enn ikki hava børn. Tað kunnu vera ymisk viðurskifti, sum gera, at tað einstaka barnið ikki hóskar til hesar fosturfamiljur.

Eisini eru fleiri fosturfamiljur, sum verða nýttar til fleiri fyriskipanir. Til dømis, tá talan er um systkin, ella tá tað snýr seg um umlættingarfamiljur, sum hava fleiri børn í styttri tíðarskeið í senn.

Í 2011 komu 19 nýggjar umsóknir inn til Fosturforeldraskipanina. Av hesum vóru bert 2, sum ikki vórðu góðkendar.

Talva 16: Tal av børnum til fosturs 31. desember 2011 – býtt eftir aldri

Barnaverndarøki	0 til 6 ár	7 til 13 ár	14 til 18 ár	19 til 20 ár	Tils.	Herav netverk
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	6	14	10	0	30	4
Sosiala deild í Klaksvík	3	2	0	0	5	0
Sosiala deild í Runavík	1	1	0	0	2	0
Sosiala deild í Fuglafirði	0	0	2	0	2	0
Sosiala deild í Sunda kommunu	0	1	0	0	1	1
Sosiala deild í Sandavági	2	1	4	0	7	4
Sandoyar barnaverndartænasta	0	1	1	0	2	0
Sosiala deild á Tvøroyri	3	1	0	0	4	1
Barnaverndartæn. í Eysturkommunu	1	0	0	0	1	0
Suðuroyar sunnara barnaverndartæn.	0	0	0	0	0	0
Alt landið	16	21	17	0	54	10

Tilsamans 54 børn vóru til fosturs í Føroyum við árslok 2011. Av hesum vóru bróðurparturin í Tórshavnar kommunu. 10 av fosturbørnunum, svarandi til umleið fimta hvørt fosturbarn, vóru til fosturs hjá fólki sum eru í familju við barnið ella á annan hátt partur av netverkinum hjá barninum

Talva 17: Tal av børnum til fosturs 31. desember 2011 - býtt eftir aldri og kyni

Barnaverndarøki	0 til 6 ár		7 til 13 ár		14 til 18 ár		19 til 20 ár		Tilsamans	
	D	G	D	G	D	G	D	G	D	G
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	6	0	11	3	3	7	0	0	20	10
Sosiala deild í Klaksvík	0	3	1	1	0	0	0	0	1	4
Sosiala deild í Runavík	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1
Sosiala deild í Fuglafirði	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0
Sosiala deild í Sunda kommunu	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Sosiala deild í Sandavági	0	2	0	1	1	3	0	0	1	6
Sandoyar barnaverndartænasta	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1
Sosiala deild á Tvøroyri	2	1	1	0	0	0	0	0	3	1
Barnaverndartænastan í Eysturkommunu	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Suðuroyar sunnara barnaverndartænasta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alt landið	9	7	13	8	7	10	0	0	29	25

Býtið millum dreingir og gentur, sum eru sett til fosturs við árslok 2011, vísir eina yvirvág av dreingjum fyri alt landið, nevnliga 29 dreingir og 25 gentur. Kynsbýtið í aldursbólkunum vísir, at fleiri dreingir enn gentur eru til fosturs í teimum báðum yngstu aldursbólkunum, meðan fleiri gentur enn dreingir eru í aldursbólkinum 14-18 ár.

Talva 18: Tal av børnum til umlætting 31. desember 2011 – býtt eftir aldri

Barnaverndarøki	0 til 6 ár	7 til 13 ár	14 til 18 ár	19 til 20 ár	Tils.	Herav netverk
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	5	9	5	0	19	2
Sosiala deild í Klaksvík	4	6	1	0	11	0
Sosiala deild í Runavík	0	1	0	0	1	0
Sosiala deild í Fuglafirði	0	0	0	0	0	0
Sosiala deild í Sunda kommunu	2	3	2	0	7	2
Sosiala deild í Sandavági	0	3	3	0	6	6
Sandoyar barnaverndartænasta	0	0	0	0	0	0
Sosiala deild á Tvøroyri	0	3	1	0	4	0
Barnaverndartæn. í Eysturkommunu	2	0	0	0	2	0
Suðuroyar sunnara barnaverndartæn.	0	0	1	0	1	0
Alt landið	13	25	13	0	51	10

Talva 18 vísir hvussu nógv børn vóru til umlætting við árslok 2011. Tilsamans 51 børn vóru til umlætting og umleið helvtin av hesum vóru í aldursbólkinum 7 til 13 ár. Hin helvtin var javnt býtt í aldursbólkarnar 0-6 ár og 14 til 18 ár. Eins og talva 16 vísti fyri fosturbørn, sæst av talvu 18, at umleið fimta hvørt barn til umlætting er hjá næstringum.

Tá ið viðurskiftini í heiminum ella hjá barninum eru soleiðis, at ikki er neyðugt at seta tey til fosturs, men kortini hava tørv á umlætting, kunnu børnini koma í eina fosturfamilju til umlætting. Hetta merkir, at tey í styttri tíðarskeið búa hjá fosturfamiljuni, men eru ikki umsorganaryvirtikin, og foreldrini hava framvegis foreldramyndugleikan og ábyrgdina av børnunum.

Mest vanlig er, at børnini eru eitt ella tvey vikuskifti um mánaðin til umlætting, men talan kann eisini verða um eitt ávíst tíðarskeið, meðan foreldrini eitt nú fáa viðgerð fyri misnýtslu ol.

Ætlanin við umlætting er, at geva børnum og foreldrum nýggja orku. Koma børnini frá eini familju, sum ikki er so vælverkandi á øllum økjum, kunnu tey síggja og kenna seg sum part av eini vælverkandi familju, sum kann geva teimum umsorgan og upplivingar.

Tað kann vera trupult at finna fosturfamiljur til umlættingarfyriskipanir. Hetta er eitt orku- og tíðarkrevjandi arbeiði fyri fosturforeldraskipanina. Tað, at finna eina fosturfamilju til eitt barn, sum skal í umlætting, kann ofta viðføra, at fosturforeldraskipanin skal vitja fleiri fosturfamiljur, áðrenn rætta fosturfamiljan verður funnin.

Umlætting er ein sjálvboðin fyribýrgjandi fyriskipan, skilt á tann hátt, at barnið ella familjan kann broyta meining eftir, at fosturfamiljan er funnin og ikki ynskja umlætting kortini. Møguligt er ikki at seta í verk umlætting uttan samtykki frá tí foreldrinum, sum hevur foreldramyndugleikan.

Talva 19: Tal av børnum til umlætting 31. desember 2011 – býtt eftir aldri og kyni

Barnaverndar øki	0 til 6 ár		7 til 13 ár		14 til 18 ár		19 til 20 ár		Tilsamans	
	D	G	D	G	D	G	D	G	D	G
Sosiala deild í Tórshavnar kommunu	4	1	6	3	2	3	0	0	12	7
Sosiala deild í Klaksvík	3	1	4	2	1	0	0	0	8	3
Sosiala deild í Runavík	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Sosiala deild í Fuglafirði	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiala deild í Sunda kommunu	1	1	2	1	1	1	0	0	4	3
Sosiala deild í Sandavági	0	0	1	2	1	2	0	0	2	4
Sandoyar barnaverndartænasta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiala deild á Tvøroyri	0	0	1	2	1	0	0	0	2	2
Barnaverndartæn. í Eysturkommunu	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1
Suðuroyar sunnara barnaverndartæn.	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Alt landið	9	4	14	11	6	7	0	0	29	22

Fyriskipanin umlætting verður mest nýtt til aldursbólkin 7 - 13 ára gomul. Um ársskiiftið 2011/2012 vóru munandi fleiri dreingir enn gentur til umlætting. Tórshavnar barnaverndartænasta hevur nógv flest børn í umlætting, meðan summar barnaverndartænastur onki barn høvdu til umlætting um ársskiiftið 2011/2012.

6. Mannagongd og bakgrund

Tann 1. januar 2006 kom nýggja barnaverndarlógin í gildi, og við henni varð Barnaverndarstova Føroya sett á stovn. Uppgávan hjá Barnaverndarstovu Føroya er m.a.:

- at umsita fosturforeldraskipanina
- at veita barnaverndartænastum og samdøgursstovnum holla vegleiðing og ráðgeving
- at virka sum ráðgevi hjá Landsstýrinum á barnaverndarøkinum
- at styrkja og samskipa barnaverndarøkið
- og at fáa til vega hagtøl og skipa fyri gransking og menning av økinum.

Síðan Barnaverndarstova Føroya varð sett á stovn, hevur verið arbeitt miðvíst við at fáa til vega hagtalstilfar. Byrjað var við fyrst at savna inn tilfar manuelt frá øllum barnaverndartænastunum í landinum.

Barnaverndarstova Føroya hevur síðan, í tøttum samstarvi við barnaverndartænasturnar, ment eina elektroniska hagtalsskipan, sum tøluni í hesi frágreiðing eru tikin úr.

Barnaverndartænasturnar inntøppa í hagtalsskipanina upplýsingar um tey barnaverndarmál, tey hava, m.a. hvørjar fyriskipanir verða settar í verk, hvørjir trupulleikar eru, og hvør kostnaðurin í tí einstaka barnaverndarmálinum er. Í hagtalsskipanina verða teir upplýsingarnir inntøppaðir, sum barnaverndartænasturnar saman við Barnaverndarstovu Føroya hava mett vera av týðningi fyri at fáa innlit í barnaverndarøkið í Føroyum. Í hagtalsskipanini eru nógv fleiri upplýsingar inntøppaðir enn henda frágreiðing leggur fram.

Tá talan er um barnaverndarmál, er talan um sera privatar og viðkvæmar upplýsingar, umframt revsiverd viðurskipti. Dátueftirlitið hevur, við heimild í § 35, stk. 1, smb. § 9, stk. 1 og § 10, stk. 1 í persónsupplýsingarlógini, givið loyvi til, at Barnaverndarstova Føroya kann viðgera viðkvæmar

persónsupplýsingar í tilknýti til hagtalsskipanina hjá Barnaverndarstovuni. Loyvið til viðgerðina av persónsupplýsingum, er treytað av, at ásetingarnar í løgtingslóg nr. 73 frá 8. mai 2001 um viðgerð av persónsupplýsingum, við seinni gjørdum broytingum, og kunngerð nr. 28 frá 27. februar 2003 um trygd í samband við persónsupplýsingar, verða hildnar.

Endamál

Endamálið við hagtalsskipanini er at betra um grundarlagið fyri avgerðum á barnaverndarøkinum. Umframt hetta, hevur hagtalsskipanin eisini til endamáls at geva leiðslunum, ið vara av barnaverndarøkinum í Føroyum eina mynd av støðuni í einstøku barnaverndartænastunum við atliti til menning og betran. Upplýsingarnar í hagtalsskipanini kunnu eisini nýtast sum grundarlag hjá kommununum, tá tær leggja til rættis kommunalpolitikkin.

Tá barnaverndarlógin varð sett í gildi 1. januar 2006, fingu allar barnaverndartænastur í landinum skyldu at lata upplýsingar um barnaverndarmál til Barnaverndarstovu Føroya. Barnaverndarstovan hevur ábyrgdina av hagtalsskipanini og hevur saman við KT-tænastuni hjá Tórshavnar kommunu sett upp eina tryggja KT-skipan. Tann barnaverndartænastan, sum hevur eitt barnaverndarmál, hevur skyldu til at skráseta málið og tær hendingar, sum eru í málinum til Barnaverndarstovu Føroya. Til allar skrásetingar verður P-talið hjá barninum nýtt. Umframt at skráseta viðurskifti hjá barninum, verða eisini skrásettar upplýsingar um tann, ið hevur foreldramyndugleikan yvir barninum.

Trygd

Nógv verður gjørt burturúr, at hagtalsskipanin hjá Barnaverndarstovu Føroya skal vera so trygg sum møguligt fyri at tryggja, at skrásettu upplýsingarnar ikki koma óviðkomandi í hendi. Upplýsingarnar í hagtalsskipanini kunnu einans nýtast til hagtals- og vísindalig endamál.

Hagtalsskipanin er m.a. tryggjað við einari trygdarvátan og eini kryptering í sambandi við ta elektronisku flytanina av data. Harumframt er dataviðgerðin fevnd av tekniskum og umsitingarligum trygdarkrøvum, soleiðis, at hvørt einstakt starvsfólk, sum arbeiðir við hagtalsskipanini, hevur fleiri persónligar kotur til skipanina. Skrásett verður eisini, hvør er inni á skipanini og nær, og hvat skipanin verður nýtt til. Somuleiðis er stórir dentur lagdur á, at eisini starvsfólkini í einstøku barnaverndartænastunum vísa umhugsni og ansni í sambandi við hagtalsarbeiðið.

Óvissur

Barnaverndartænasturnar í landinum byrjaðu at inntøppa í hagtalsskipanina hjá Barnaverndarstovu Føroya í 2008. Av tí, at neyðugt var við eini royndartíð og upplæring fyri at tryggja, at skrásetingarnar verða gjørdar á sama hátt í øllum barnaverndartænastunum, varð ikki ráðiligt at almannakunngera hagtøl úr skipanini í 2008. 2009 var fyrsta árið, at Barnaverndarstova Føroya nýtti upplýsingar úr elektronisku hagtalsskipanini. Sjálvt um hugt hevur verið gjølla eftir, at upplýsingar í skipanini eru rætt inntøppaðir, kann full víska ikki gevast fyri, at ongin feilir eru í upplýsingunum. Fyri at tryggja, at upplýsingarnar í hesi frágreiðing eru rættar, er hendan frágreiðing send øllum barnaverndartænastunum til ummælis, gjøgnumgongd og góðkenning, áðrenn hon er almannakunngjørd.

Barnaverdarstova Føroya 2012

Oddbjørg Balle, leiðari